

Øyelysning

Bilde <http://www.eyevet.ca> og A.E.Nordheim

Opplysninger hentet etter godkjenning fra <http://www.dyrehospital.no>

Hva er øyelysning

Øyelysning er en undersøkelse av øynene på hunden, utført av en dyrlege med spesialkompetanse i øyesykdommer.

For å bli autorisert øyelyser må dyrlegen gå gjennom et omfattende etterutdanningsprogram som tar minst 4 år, med tre beståtte eksamener. Øyelyseren vurderer hele øyet og ser også inne i øyet på netthinnen og linsa.

Øyelysning – hvorfor trenger vi det?

Hos mange raser er øyelysning en viktig del av avlsarbeidet.

Veterinæren ser etter arvelige sykdommer som kan medføre alt fra nedsatt syn til tap av syn og smerte for dyra. Dette er noe vi ønsker å finne ut av tidlig, slik at vi kan unngå å spre disse genene videre i avlen, og dermed unngå å påføre unødig lidelse til videre generasjoner.

Det er også viktig å påvise disse sykdommene tidlig på det enkelte dyret, da vi i noen tilfeller kan stagge utviklingen av sykdommene med tidlig behandling. Andre av disse sykdommene kan vi ikke behandle, og det er derfor viktig å påvise disse sykdommene og jobbe for å kontrollere utbredelsen av sykdommene slik at færrest mulig valper skal bli født med disposisjon for å utvikle sykdom.

Øyeundersøkelse

Ved en øyeundersøkelse sjekkes flere ting, veterinæren ser på øyelokkene (inkl. blinkhinne), conjunctiva, hornhinna, regnbuehinnen, linsa og netthinna. For en best mulig undersøkelse av de indre strukturene som netthinne og linse kreves det spesialutstyr, - og veterinærene har øyespesialist som de henviser til for en nærmere vurdering dersom de ser tegn til sykdom i disse delene av øyet. De andre strukturene i øyet gjøres en grundig undersøkelse av vha for eksempel:

- Ophthalmoskop, inkl. Panoptic
- Måling av tåreproduksjonen
- Fargevæsker for å sjekke for sår hornhinne og drenasje i tårekanaler
- Lokalbedøvelse av øyet slik at vi bl.a. kan sjekke bak blinkhinnen
- Trykkmåling vha Tonopen

Hvilke hunder og når skal de øyelyses?

Flere raser er arvelige disponert for øyesykdommer. Det er viktig at så mange hunder som mulig blir øyelyst, ikke bare de som skal brukes i avl.

Jo flere som øyelyses, dess bedre oversikt vil raseklubbene ha over utbredelsen av en sykdom. Det gjør arbeidet med å kontrollere sykdommen i rasen lettere.

Avlstisper generelt bør undersøkes før hver parring og avlshanner årlig. Dette fordi det er noen av sykdommene utvikles etter hvert som hunden blir eldre ikke kan oppdages i ung alder. Det derfor bør sjekkes for disse sykdommene på nytt hver gang før hundene skal bidra i avl.

Øyesykdom og skader

Øyesykdom hos dyr kan ha mange forskjellige årsaker, - som skade, arv, inflammasjon, immunmediert og tumorer på øyelokk/øye. Noen raser har også arvelige trekk som gjør at selve utformingen av øyelokkene disponerer for øyesykdom. Øyelokkene i seg selv kan irritere og skade hornhinnen, som ved entropion (innoverrulling av øyelokk) og ektropion (utoverrulling). Inne i selve øyet er det dessuten strukturer som de behøver spesialutstyr og spesialkompetanse for å vurdere.

Hva slags sykdommer sjekkes det for

Sykdom i linsa:

- Katarakt (grå stær)
- Glaukom (grønn stær) arvelig form
- Netthinnesykdom
- PRA (Progressiv Retinal Atrofi)
- CEA (Collie Eye Anomaly)
- RD (Retinal dysplasi) små eller store folder med ødelagte synsnerver i netthinnen.

Dette er de viktigste sykdommene/tilstandene det sjekkes for. Øyelyseren vil samtidig gjøre en vurdering av andre ting, som feilstilte øyelokkshår, for lite øye (microphthalmi), innrullende eller utover rullende øyelokk (entropion/ektropion) m.m.

Genetisk testing av øyesykdom

For flere sykdommer hos stadig flere raser blir nå DNA-tester for spesifikke øyesykdommer tilgjengelig. Det har vi for Portugisisk Vannhund!

Dette gjør at en tidlig kan identifisere bærere av et sykdoms-gen gjennom en blodprøve og lettere arbeide for å kontrollere utbredelsen av sykdom i en rase. Selv om en får genetiske tester er det viktig å fortsette å øyelyse

regelmessig da en også sjekker for andre øyesykdommer ved en slik undersøkelse.

Avlsanbefalinger utarbeidet av gruppen for autoriserte attestutstedere for arvelige øyesykdommer:

På generelt grunnlag anbefales at hunder uansett rase øyelyses som ledd i kontrollprogram for arvelige sykdommer

Gentester

Gentesting er tilgjengelig for mange arvelige øyesykdommer og det ventes at flere tester vil bli kommersielt tilgjengelig for flere raser etter hvert. For de spesifikke sykdommene der det finnes gentes gjelder spesielle avlsanbefalinger. Merk at en hunderase kan ha flere arvelige former for PRA og katarakt og at gentester kun gjelder den gendefekten det testes for.

Gentesting erstatter ikke øyenlysning

Vedtatt på Europeisk FCI/Nasjonale Kennelklubber/ECVO møte i Paris 2005

For Portugisisk Vannhund:

Sykdom: Progressiv retinal atrofi (PRA-prcd)

Undersøkelserutine:

Avelstisper undersøkes før hvert valpekull, hannhunder årlig så lenge de brukes i avl. Øvrige hunder undersøkes i 1, 4 og 7 års alder.

Avlsanbefaling:

Gentester for prcd er tilgjengelig. Det gjelder særskilt avlsanbefaling basert på testresultat. Hunder med Progressiv retinal atrofi (PRA-prcd) bør ikke brukes i avl.

